

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

BARCELONA, 22 DE MARS DE 1912

Núm. 1734 — ANY XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims — Atrassats: 20

LA PRIMAVERA

Entrant a Barcelona, a cavall de la Pasqua.

UN PERA MOSTRA

Encara que obscur cronista provincial, deixeu-me avui, com fan altres, recullir «la palpitació del temps». Jo professo la noble teoria de que tots els fets, per insignificants que semblin, són dignes d'esser estudiats. Baix aquest punt de vista bé puc parlarvos de la conferència que'l vis-president de la Joventut conservadora de Madrid, en Josep González Jubany, va donar, fa pocs dies, en un popular cinematògraf. Això de que'ls conservadors comensin a trepitjar les taules dels cinematògrafs, ja es, per sí sol, un aconteixement. Mes ja veureu com encara, gracies al meu ingeni (referint-se als conservadors, la modestia es un crim), d'aquell acte d'esbarjo y propaganda d'un casinet local se'n poden treure interessants generalisacions.

Primerament, la vinguda d'en González Jubany va demostrar-nos que no era un mitus això de les joventuts conservadores. Nosaltres no acabavem de creure en l'existència d'un tipu paradoxal de la política moderna. Els que hi havia a Girona mai ens havien convençut. De joves (1) ho eren poc, y de conservadors ho eren massa de fresc pera inspirarnos confiança. El que anavem a veure y a sentir era tot un vis-president, lo qual suposa l'existència d'un president, y per lo tant d'una societat. Venia del cervell d'Espanya; els d'aquí l'havien nomenat president honorari; era, sens dubte, doncs, un dels millors, una figura, un que podia arribar a idol, a ministre, a quefe, a... què sé jo. ¿Y com era? Ans que res era alt. Això's veia a primera vista, però no's veia en ell cap altra qualitat apreciable.

S'esperaven prodigis d'eloqüència per allò de venir de tan lluny y ocupar un lloc preminent dintre una joventut cortisana.

Els republicans, que són homes a qui l'eloqüència captiva, se presentaren en massa al local de la conferència. Les senyores, a qui captiven les joventuts y els conservadurismes, també. Un diputat provincial republicà va acompanyar-nhi una vintena, ab un desinterès polític admirable.

L'orador va compareixer rodejat de tot el partit en pes. No'n quedava ni un pera ocupar una llotja de la sala. Vàrem poder comptarlos còmodament.

L'orador va comensar dirigint una salutació galant a les senyores. Va ferho molt malament y ab molta cursileria, mes això ja es de costum entre tots els oradors de la terra. Després parlà de política mitja hora escassa. La seva oratoria era d'un vulgar agent de negocis, que explica la tramitació d'un expedient ab la facilitat que la costum li dona. El seu castellà era madrileny: deia *gayo, pozo, capiya, per gallo, pollo*, etc. Portava les butxaques plenes de retalls de periodíc y els llegia molt depressa. Demostrà que don Antoni Maura era el protector de l'obrer, y que en Cambó arreu explanava el mateix programa que don Antoni Maura (2).

Don Antoni Maura, doncs, era més socialista que en Pau Iglesias y més regionalista que en Cambó. Que era més lliberal que

(1) Entenem que es jove el que viu, gosa, té ingeni, ideals y estima desinteressadament.

(2) Aquesta veritat la creu tothom; no calia que l'expliqués al poble de Girona. Calia que l'expliqués an en Cambó, que es l'únic que la nega.

en Canalejas també ho va dir, però jo no ho faré constar perquè, veritablement, potser tingui raó. Y ja no digué res més.

A la sortida, els oients, desilusionats, anaven repetint el mateix comentari: «Jo tinc un cosí que ho fa millor». Quan tots els oients tenen un cosí que ho fa millor, es, precisament, quan la vulgaritat del conferenciant devé indiscutible.

Al final cridà, no molt fort y sempre molt depressa, un visca don Antoni Maura y visca Espanya, que sigué contestat ab un cop de cap mut y fatal per tota la joventut conservadora de l'escenari.

Y heus aquí l'home representatiu de les joventuts conservadores. No crec que siguin capassos de res més que de vestir a la moda, parlar en madrileny, cantar himnes d'admiració servil al quefe.

La creencia general de que als infants tristos massa bons minyons y massa bons creients els manca salut o són un poc estúpits, no ha quedat pas desmentida per ara.

De la conferència se'n dedueix un corolari. La propaganda de les joventuts conservadores pren un caracter curiosíssim. Abans eren els republicans que muntaven sobre escales d'estisora, clavant escuts de cartró, banderes y cobretaules de llustrina pels escenaris y per les parets dels casinos. Ara són ells els que's posen en mànigues de camisa, que's mouen y belluguen democràticament, en un oblit tristíssim de llur seriosa missió d'homes comeditos y sensats.

Jo els he vist com uns fanatics rojos anant a cercar el retrat del quefe a casa del marquista, acomboiarlo pel carrer mentre el duia l'aprenent, previsors, pensant en qualsevol iconoclasta hipotetic, y després penjarlo ab curosa sollicitud al mitg de la decoració polsosa y permaneixent allí extasiats, com qui contempla una reliquia. Naturalment que la cara de don Antoni Maura, aquella cara de vellet astut, maquiavèlic y ironista, expressava no sé quina extranya compassió, mentre somreia un poc amargament sota el bigoti recte y fer de galantejador senil.

P. BERTRANA

LA "SECUESTRADORA"

Continúa l'assumpte desenrotllant-se en pleno éxito.

Vagin allà ont vulguin, no sentiran parlar de res més.

La guerra del Rif, la gran vaga d'Inglaterra, el probable augment de les contribucions... Tot això no interessa més que a quatre mares, a uns quants esperits reflexius y a les poques persones que encara conserven el vici de comptar. La causa de la robadora de nens... ¡Aquet, aquet es el tema del dia!...

Els teatres l'exploten en forma de drama; els cegos en canten cançons; els que no són cegos en fan romansos y «últimes hores». S'assegura que ja hi ha un industrial que està fabricant un juguet que se'n dirà la «qüestió de l'Enriqueta». Consistirà, segons diuen, en una anella de ferro, en la qual hi aniran enfilades varies pessets figurant ossets y caps de criatura. La «gracia» estibarà en treure els ossets de l'anell, sense tocar els caps.

L'amo de la cinia aont, després de vuit dies de pesquis-

ESTUDIS PREPARATORIS

Lladó y Vallès:—¿Si vaig a divertir-me?... ¡Cà!... A lo que vaig es a veure com s'arregla això dels cops de puny, perquè'm sembla que algun dia, a Cà la Ciutat, la llissó haurà de ser-me útil.

ses, no s'hi ha trobat res més que un gat mort, diu que ha rebut una barbaritat de proposicions de compra.

—¿Què vol ferne?—va preguntar a un dels fulanos que ab més encarnissament gestionaven l'adquisició de la cinia.

—Treurela d'aquí, reconstruïr-la a dalt d'un gran carro y, il·luminada ab bombetes de colors, passejarla per tot Catalunya, ensenyant-la a deu centims per barba.—

Però la venda, per ara, no s'ha fet. L'amo d'aquella ruïna coneix massa el seu valor y espera que, segons com vagin les coses, no serà gens difícil que n'arribi a treure deu vegades més de lo que avui n'hi ofereixen.

En el seno de moltes famílies, l'assumpte de la segrestadora ha ocasionat ja la formació de partits. Y la consegüent guerra civil en miniatura.

Si el marit, per exemple, es *liberalista*, la muller es *noticierista*.

—No cal que hi donguis voltes—diu la senyora:—*El Noticiero* ho explica molt més be que *El Liberal*.

—T'equivoques—replica el marit:—l'informació del *Liberal* es la més completa de totes. Ahir n'hi havia cinc columnes y mitja.

—¿Y què? També *El Noticiero* sab més nens morts que *El Liberal*. Mentre el meu diari diu que són onze, el teu no'n troba més que nou.

—En cambi, *El Liberal* ha descobert més cabells que *El Noticiero*...

—Però no pas tants ossos ni tants pots ab greix de criatura...—

* *

Mai com aquesta vegada s'ha demostrat l'eficàcia que la cooperació de la premsa pot tenir en l'aclariment dels crims misteriosos.

Segons pareix, la justícia, al principi, anava un xic desorientada, però, gràcies al reforç que en els *línies* dels diaris ha trobat, s'espera fundadament que tot s'averiguarà y que al fi l'ansietat pública quedarà plenament satisfeta.

La veritat es que'ls descobriments que de vegades fan els repòrters deixen espantat al més incredul dels homes.

El dimars—el cas es interessantíssim—anant en tramvia, un dels Sherlock-Holmes de la premsa va sorprendre un diàlec que tira sobre els crims de la segrestadora tota la llum de cinquanta arcs voltaics.

Eren dugues senyores que parlaven ab molt misteri. L'una ensenyava a l'altra el retrato de la famosa Enriqueta del carrer de Penent, y li explicava que aquella dona, o una molt semblant, temps enera li havia proporcionat un ungüent fabricat ab ossos de criatura, y ab el qual el seu marit, que patia de tuberculosi, va quedar radicalment curat.

—Ja es estrany—dirà el lector—que l'astut repòrter que tals confidències sentia, y que tan útils poden ser en aquets moments, no cridés tot seguit a un agent de l'autoritat pera que acompanyés an aquella senyora al Palau de Justícia...

Es clar que sí, però això, de totes maneres, no té res de sorprenent. Per l'lest que un sigui, mai atina en tot. A mi mateix, dies enera, va passar-me un cas bastant paregut.

Anava a la Barceloneta en una de les *golondrinas* que surten de les escales de la Pau, y, també per carambola, escoltant la conversa de dos passatgers, vareig sentir el següent diàlec que, com pot veure's, es bastant curiós:

—Y d'això de la «secuestradora», ¿què?—deia un dels dos individus.

—Res!—deia l'altre, rient.—Una comedia!...

—¿Què vols dir?

—Que no hi ha res de veritat. ¿Sabs què es això, en resum? Ho sé de bona tinta. Tres o quatre representants d'empreses periodístiques, veient que ara no passa res que interressi al públic, van anar a trobar a l'Enriqueta, y, per no sé quants duros y prometentli que al últim tot s'arreglarà, van convenir ab ella l'argument y distribució d'aquet drama sensacional, que tanta materia els ha proporcionat y tantes mo-

FELICITACIÓ

—Vaja, que sigui l'enhorabona.
—Es que jo no'm dic Josep...
—Però's diu *Matons*, que vé a ser igual.

nades de cinc centims ha fet entrar en les caixes dels diaris.—

Així parlà aquell home y així puc jurar que vaig sentir-ho. Y, no obstant, tampoc vaig ferlo detenir, ni se'm va ocorre sisquera preguntar-li com se deia.

Y això que—de segur que'l lector opinarà com jo—més verosímils eren les seves manifestacions que no pas les de la senyora del tramvia.

MATIAS BONAPÉ

PERFILS A PLOMA

Es un procediment senzill. N'hi ha pera tots els gustos. Pots fer el perfil d'una dona, per lletja que sigui, ab una exquisida reverència galant. Pots dir de la dona hermosa la malvestat més grossa y més grollera. Búscala alta o nana, pitera o escanyolida, roja o esgrogueïda, fina de pell o raspa de tacte, neta o deixada, sempre podras trobar, pera perfilar la ploma, un rasgo característic que la malmeti o que la dignifiqui.

¿Segueixes el procediment de l'elogi? ¡Molt bé! Aquí tens un formulari.

Es dona y ben plantada. Parla de la plenitud y de l'her-

mosura del seu cos. Tot se mou per un ritme. La serenitat de l'ànima trasllueix en els ulls, que brillen d'una manera esplendent. La cara es l'espill de l'ànima. L'avellutat de la pell es indicatiu d'una suau sensibilitat, d'una altesa de mires, d'una noblesa de pensament.

Es home y bon mosso. La forta complexió física es indicatiu de la seva energia moral. La musculatura es testimoni de la seva riquesa d'esperit. El llampec dels ulls presenta a l'home ab tota la seva dignitat.

La dona no es ben plantada; es rodanxona. Aquí tens un nou motiu d'elogi. Res la pertorba. El seu greix reflexa la bondat. Té quelcom de matrona. Els seus ulls són mansos com els llacs serens. Estima la vida.

Es un home. ¡Oh bon Falstaff, bon Panza! Un home pantagruelic no pot fer mal a ningú. Sent les agradables digestions de l'estomac agraiat. No'l pertorben les males passions. Els homes grassos acostumen a esser sensibles. Ploren davant d'un tall de bou o davant d'un amor. S'enterneixen. Un home adipós sempre riu. Rabelais ens feia riure y era l'home més esperitual de l'univers.

La dona es de carns migrades y febles. No t'encaparris. Aquí tens les inquietuts dels esperits, els misticismes de les ànimes privilegiades, els torments intel·lectuals, els desprecis de la sensualitat plena de miseries.

Es un home aixut de carns. Té'l pit enfonzat de tant inclinar-se sobre'ls llibres; la cara esgrogueïda de les vetilles perdudes estudiant el misteri de les coses; la mirada, extraviada, se'ls fica a terra, per un excés de modestia, d'humilitat. L'esperit se menja a la carn; les arrugues del front són un esforç del pensament; la nerviositat no es altra cosa que la bullida cerebral.

Y ara canviem els papers.

Res d'elogis. ¿Vols parlar de la malvestat del ser humà, sigui home o dona?

Aquí el tens. El bon mosso el pots tractar d'afeminat; la ben plantada, de dona enfavada. No hi ha res tan inexpressiu com un cos harmònic. El neci sempre es guapo. Pensa ab el joc d'en Rostand. Un home s'hi pot lluir.

¿Te trobes davant d'una bola de sèu? Apreta fort. No hi ha sentiments delicats ab tanta carn. Es un golafre. La sensualitat dels sentits físics tot ho absorbeix. S'emboten els sentiments. La sang es signe de malvestat.

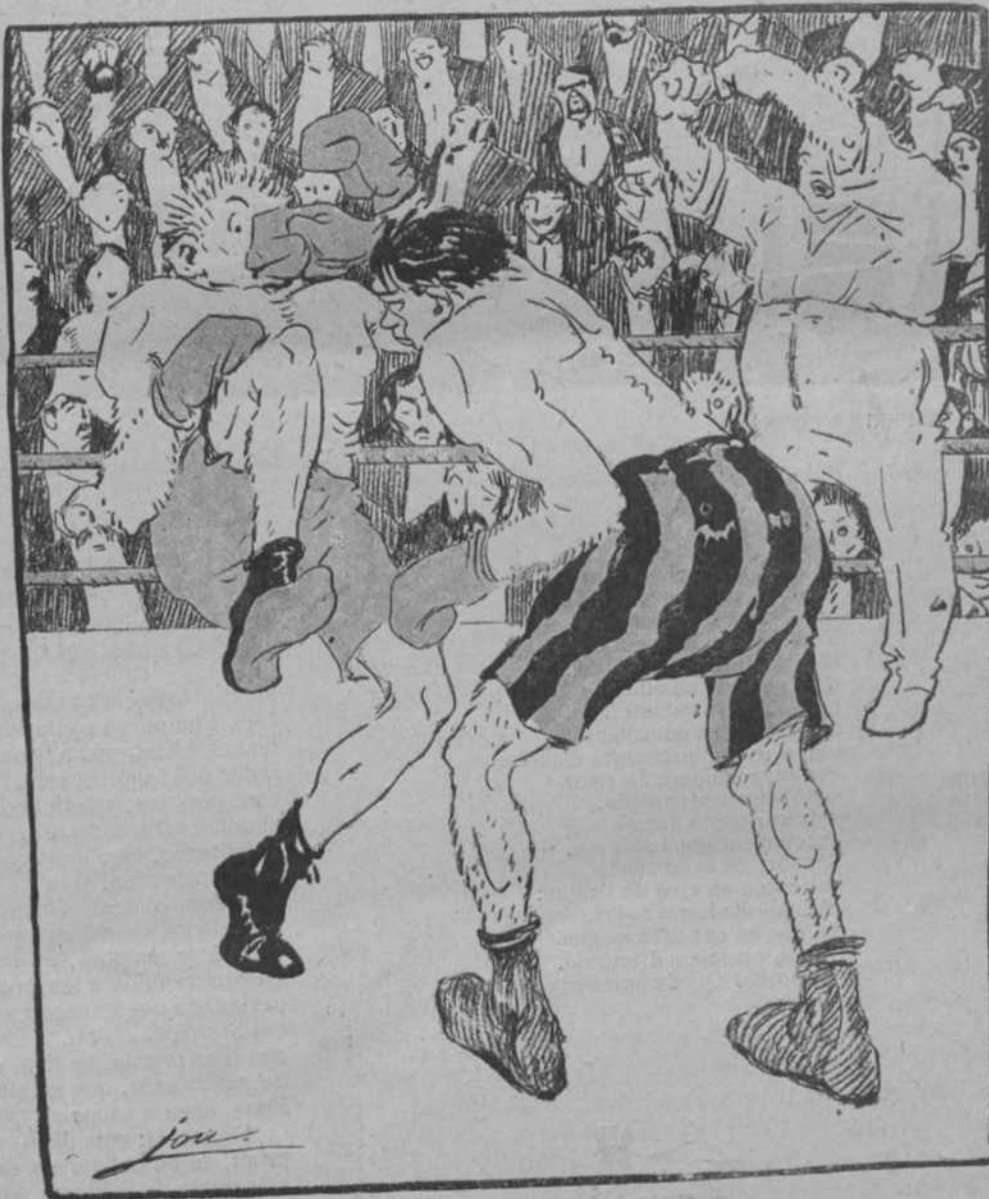
¿Es feble, raquítica, la víctima? Sac de verí. L'enveja no'l deixa creixer. Tot són males passions. Té'l mirar esquerp, com si tingués d'amagar moltes coses.

Ab aquets procediments—seguintlos ab mètode—sempre sortiras del pas. Y sentaras plassa d'observador y de psicòleg.

ROMÀ JORI

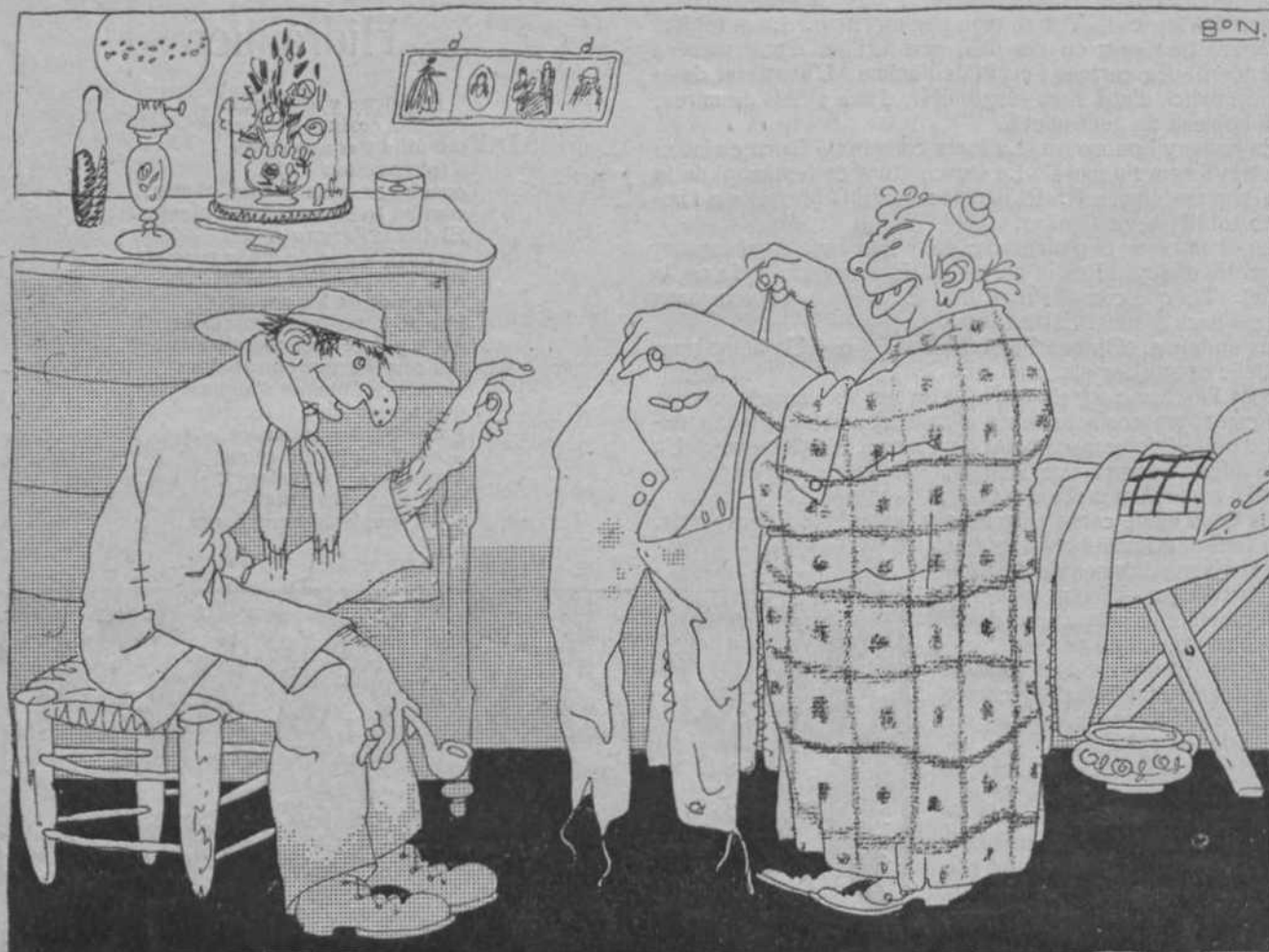
Hidràulica

L'higiene y la netedat són dos cosines germanes tan útils y convenientes a tota persona nada, com ho es, pels peixos, el mar; com ho es el sol per' les plantes. El ditxo: *l'aigua fa net* no es dels que de moda passen, com l'etxura dels vestits o el color de les corbates. Per xò el nostre Ajuntament, nèt y pulcre com cap altre, vol canviar per comptadors els antics dipòsits d'aigua que tenen dalt del terratj gairebé totes les cases, donant, aixís, als veïns aigua neta y abundanta; vida sana a la ciutat, y als lampistes feina llarga.

SPORT RECREATIU

—No!... A sota del nas, no, que soc molt delicat d'aquest apèndice.

ESPERIT D'ECONOMIA

—Noi, mira, aquets calsetots ja no's poden apedassar...
 —Bueno... Quedate'ls pera tu y feste'n una bata pera estar per casa.

L'idea es bona, però potser, per durla a la pràctica, hi haurà tants inconvenients que caldrà modificarla. Y qui sab si, al cap-d'avall, la forma més adequada de resoldre una qüestió tan sabiament plantejada, consisteixi en nomenar vint o trenta inspectors d'aigües que *inspeccionin* ab amor la nòmina assenyalada, y deixar tot lo demés exactament igual que ara. Senyors de la comissió que entén ab això de l'aigua: ¿l'idea—modestia apart,—eh, que es una idea magna? Doncs, posinla a discussió. ¿S'aproba? Queda aprovada.

PEPIS

EN POUS, NO POT ESSER JUTJE Y PART

En la polèmica entaulada entre en Pous Pagès y en Romà Jori, s'ha permès el primer barrejar en l'incident al propietari de L'ESQUELLA, com hauria pogut barrejarhi a l'emperador del Japó. El fet d'involucrar en la qüestió a una tercera persona, y ferho com ho ha fet en Pous, sense com va ni com costa, perquè sí, a falta, segurament, de raons pera defensarse, es d'una ignocència y una puerilitat verament extraordinaries.

Personalment, s'hauria abtingut L'ESQUELLA de pendre candela en aquest enterro, ja que, pel bon nom del Teatre Català y malgrat les intemperancies d'en Pous, queda la qüestió reduïda a les proporcions d'una discussió entre un periodista que exerceix el dret de la crítica y un empleiat del *Sindicat d'autors dramatics*, que, sortintse de l'esfera que li es propia, se fica, com vulgarment se diu, en *llibres de cavalleria*, que an això y res més equival lo fet per en Pous, aneu a saber ab quina intenció.

Doncs, sí; com diem, res hauriem obgectat per compte propi, de no obligarnos en Pous—que té ab en Franqueza més punts de contacte dels que a primera vista sembla—a picarli degudament els dits.

La sortida de tò, millor diriem l'etzaguellada comesa pel

servent del *Sindicat*, es massa grossa pera que poguem nosaltres deixar-la sense resposta. Y diem—fiant al temps la missió de probar l'exactitut de les nostres paraules—que en Pous, cassador de gangues dels més acreditats, causarà ab els seus atreviments un dany irreparable al *Sindicat*, si, oblidant els interessos de la fundació, no's donen els seus directors bona manya en cridar-lo a l'ordre, fent que en sa qualitat d'empleiat se limiti a l'extricte desmenpenyo de les funcions que li són propies.

Perquè en Pous té això: que dintre de la política, com en el camp de la literatura, ha volgut a tot hora donàr-seles d'independent, de cridaner y perdonavides, sense aturarse a pensar en l'incompatibilitat y contradicció que ressurte de l'acte de fer el fatxenda y parar la mà al propi temps. Al *Sindicat* avui, com ahir al *Centre Nacionalista*, se troba en Pous ab la ploma y la voluntat hipotecades. La seva paraula no té cap valor. Quants esforços fassi pera convencè'ns del seu desinterès, li resultaran inútils. Vetllarà pera mantenir el foc sagrat, y semblarà a la gent que defensa a l'amo. Si de veres desitja presumir y seguir ficant-se ab els altres, no li queda més remei que emanciparse de la seva condició de dependent.

Hem dit que en Pous té ab en Franquesa més punts de contacte dels que sembla, y la proba de que no mentim ens la dona ell mateix en l'article del passat diumenge, article que sols an ell personalment perjudica y compromet. Entre aquest article y la cèlebre carta d'en Franquesa no hi ha la més petita diferencia. El poc seny, la manca de reflexió, perderen a l'empresari del Principal. La lleugeresa d'en Pous, la seva insolència inconcebible, ocasionarà al *Sindicat* més d'un disgust y qualche fondo contratemps. ¡Si el sol fet d'ha-

ver posat reparos al merit de *Flors de Cingle* ha sigut prou pera que'l lacai se sortís de mare, calculin què passarà el dia, potser no llunyà, en que, usant de les seves atribucions, surti un ciutadà que vulgui coneixer la forma com ha invertit el *Sindicat* la quantitat votada per l'Ajuntament!

Consti que, com hem dit abans, hauria sigut el nostre gust no intervenir, d'aprop ni de lluny, en l'incident promogut per en Pous al contestar an en Romà Jori... Ara mateix sentim certa recansa d'haver agafat la ploma pera escriure aquestes ratlles.

Pera estalviarnos el tornarhi, perquè no tenim temps pera perdre, es per lo que preguem als amics del *Sindicat* que tanquin en Pous a l'administració...

Timbrant el taquillatge, discutint ab els porters y acomodadors, renyant a les dones encarregades de la neteja, es com l'autor fadigós d'en *Jordi Freginals* estarà mitjjanament en caracter.

VINGUEN OSSOS

Un jorn varen volguer reunir les relíquies de Santa Cecília. En varen trobar dos centes arrobes.

Voltaire.

Tots els periodics de totes les provincies d'Espanya ens tenen una gelosia que no la poden dissimular, pel fet venturós y afalagador d'haver trobat una gran causa, baia el punt de vista sensacional, com el de la Segrestadora.

A Barcelona la primera, a Barcelona Selmana tràgica, a Barcelona vagues y bombes, y ara tenir segrestadora, ja es massa. ¡Això es abusar de la sort! Això es una preferencia tan odiosa y tan tirànica, que per força ha de coure y ofendre a la premsa d'informació de les nostres provincies germanes.

Aquí, quan la causa era allí, com la de la «calle de Fuencarral», els periodics més seriosos tots cridavem: «¡Això no pot ser! Donar tanta importancia a un crim y convertir la premsa en uns Sucesos; omplir planes y més planes d'informació malsana y abjecta, no es digne del bon periodisme, que ha d'esser mirall y exemple de bones y quietes costums». Però desde que tenim crim ben nostre, y fet a casa, y fet per nosaltres, ja no tan sols no cridem, sinó que vinga omplir-ne fulls, y criatures per aquí, y ossos per allà, y ungüents y segrestacions, y vinga dirnos: juna cosa es que'ns amoinin ab els crims de fora de casa y una altra enidarnos els nostres! El que té una segrestadora, ben seva es y ell ha d'explotar-la. L'adagi ja ho diu: «A lo teu, tn.» Y el poble que no's cuida els crims, es poble que no se sab entendre.

Y que un crim, quan es ben intens, y ben misteriós, y

JA'S TOQUEN LES CONSEQÜENCIES

—No més cinc me'n dona? Abans me'n donava set.
—Oh!... Es que s'ha apujat el carbó.

Francisco Pi y Suñer

Acaba de morir a Madrid, víctima de cruel malaltia, que l'ha fet sufrir llargues setmanes. Digne hereu de les virtuts y del nom del seu il·lustre pare, la desaparició del eloqüent diputat conjuncionista representa una gran perda, tant per al partit republicà, en el qual figurava en primera línia, com per Catalunya, que tenia en ell un amic entusiasta y un fidel servidor.

ben inedit, fa viure a moltes persones, no hi ha poble entès que no ho entengui. Dels ossos que's vagin trobant per aquets envans que van tirant a terra, en viuen molts venedors que no podrien sopar; de cada infant que troben mort, o que's figuren trobar mort, en viuen molts altres venent periodics, y cada declaració que fa la Segrestadora, es una font de diners que corre per les nostres Rambles y que se'n aprofiten el pobres. A Barcelona, actualment, hi han centes y centes persones que mengen un xic més de caldo fet d'uns quants ossos trobats a dintre d'una sopera de casa de la Segrestadora.

¿Y això no's té d'explotar? ¿Seria una ofensa el no explotar-ho! ¿Y que'l poble no'n té mai prou d'ossos!

Observeuho: el grupo de gent que llegeix un periodic, encara ab flaire d'impremta, se'n va de dret al crim. Si no hi troba ossos, o sang, o tan sols sospites sagnants, ¡quin desengany!, ¡quina decepció! Veureu que, ja pot el periodic dir coses interessants: ni les volen saber, ni les miren; tiren el número a recó, com volent dir: «¡Això es enganyarnos!»

¿Ells en volen més, sempre més, y pobre del pobre repórter que no els en dona més cada dia! Queda desacreditat. No serveix. Amaga y's guarda les coses perquè no's vol comprometre o perquè no vol comprometre a grans senyorassos que són còmplices y que han comprat el silenci dels jutges y dels encobridors o han emmatzinat testimonis. Y com que'ls repòrters ho saben y's tenen de guanyar la vida, diuen al public: «¿Vols ossos?, doncs te juro que no en mancaran». Y si no'n troben pels envans hi aboquen aquella sopera.

Després ve el fallo y, naturalment, si el jurat no troba infants, o no'n troba tants com se voldria, y no condemna a matar més gent, els que llegeixen els diaris diuen: «S'ha venut», y lo que s'han venut... són números.

XARAU

¡Torneu la deria a la joventut!

La joventut catalana fa temps que està quieta y somorta. No ens referim ara a la joventut intel·lectual, que fa el seu fet en l'estudi y en el reculliment, preparant una bella florida de la nova cultura catalana. Ens referim a la joventut popular, al poble jove de Catalunya, al seguici de joves que porten tots els moviments del món modern.

Es una tristesa. Sembla que avui no hi hagi joves a Catalunya. Sembla que per una estranya malura hagi deixat de produir tanyes tendres la vella soca nacional. Això passa de sis anys ençà. Després dels esclats del comensament de l'actual centuria, promoguts pels apassionaments d'una joventut entusiasta, els joves han desaparegut del camp de la nostra mirada, engolits misteriosament.

¿Què es això? ¿Què ha passat, amics? ¿No us sentiu portats a inquirir les causes del fenomen? ¿No compreneu la enorme transcendència que aquest ha de tenir en la vida de la nostra terra?

Jo hi he pensat en aquet fenomen. Jo m'he preguntat quines són les seves causes. Y he arribat a una convicció. Potser m'erro. Potser les causes són unes altres. Però us explicaré les que he trobat.

La causa principal, la causa mare, es, al meu entendre, l'haverse fet un ambient d'asfíxia a l'entorn de les manifestacions naturalment, *biològicament*, sorolloses de la joventut. Ab la Solidaritat se creà una enfargosa teoria de falsa prudència, d'alta civilitat artificial, per la qual tothom havia de moures y d'actuar dintre un cercle de *compostura*, de *modals*, de *bones formes* polítiques. En nom d'aquesta teoria's condemnà l'acció encrespada dels joves, se censurà la seva bellugor impacient, s'imposà una disciplina excessiva y atuidora. L'esclat d'entusiasmes juvenils era una mala acció; l'exposar-se a un perill era una necetat y una criaturada; el treballar entre'l poble, una pertorbació y un destorb que comprometien els alts designis dels grans polítics a la *dernière*.

Sortí de la Lliga aquesta teoria. Els regionalistes li posaren l'etiqueta de la seva *Escola*. Y molts altres homes que de la Lliga no eren, però que ab la Lliga pensaven, s'adheriren desseguida als nous principis. Tots plegats predicaren quietut, paciència, ordre, serenitat, civilitat... ¡Civilitat! ¿De quina ciutat, senyors? No ho sabem, ni ho saben ells, ni ho sab ningú. Perquè la famosa teoria la fabricaren ells en els alambins del seu laboratori casolà, y no la prengueren pas de cap centre de veritable civilitat mundial.

Els joves se corsecaven, mentrestant. Feien nosa els seus entusiasmes, la seva acció bellugadissa, el seu parlar remorejant. Se'ls privà de tot estimul, de tota simpatia, y's mirà y jutjà esquerpament, hostilment, la seva acció. Se'ls renyà, no ab tò de pare que estima, sinó ab tò de domine malhumorat y aixut de sentiments. Y aleshores la gran desgracia—¡sí, sí, es una gran desgracia!—esdevingué: la joventut catalana va perdre la seva noble deria.

En els motllos freds y rígids de la nova teoria, de la teoria pseudo-civilista, els entusiasmes del jovent se varen glassar. Els joves se varen sentir aixurriats, y varen allunyar-se de l'acció. Com que cada pas els costava una censura, y cada paraula un crit, y cada gest una repulsa, renunciaren a la seva deria y varen anarsen mistics y ressentits.

Ja són fora. Ja ha desaparegut l'acció del jovent. Però ara plana a la ciutat nostra y a la patria nostra una tristesa mortal. S'han tret de casa els joves que amoinaven, ab els seus trafecs y les seves cridories, als vells y als envellits. Y ara la casa es desolada y fosca, y les parets s'ensorren de secreta recansa. Alguna vegada la joventut s'hi ha tornat a acostar. Va acostarshi aleshores del miting de la Sala Imperi contra'l decret de les notaries. Però, sembla, per desgracia, que ha passat de llarg.

Homes prudents, polítics constructius, varons austers, pussilànims ab disfressa de vana prudència: ¡torneu la deria a la joventut, o la patria es morta!—WIFRED

LA POR GUARDA L'INFANCIA

—No veu pas cap segrestadora per aquí, Micaela?
—Per ara, no.
—Doncs vigili, y anem caminant poc a poquet.

LICEO.—Ja estan ficsades les llistes de la companyia d'òpera que ha d'actuar en nostre gran teatre la temporada de primavera.

Vindran la senyora Ruszkowska, coneguda del nostre public, per haver interpretat, l'any passat, la tetralogia; la Celestina Boninsegna; la paisana nostra, Conxa Supervia, de la que'n fan grans elogis tots els que l'han sentida; en Francesc Viñas, que, per lo vist, no té cap intenció, per ara, de retirar-se de l'escena; el simpatic Nicoletti-Kormann, y molts altres, no coneguts encara de nosaltres. Com a mestre torna el cèlebre Mascheroni.

Les obres que posaran en escena són: *Lohengrin*, *Lucia*, *Sansone e Dalila*, *Carmen*, *Aida*, *Mefistofele* y *Il Trovatore*. L'inauguració el 7 d'Abril, ab *Lohengrin*.

ELDORADO.—El Sindicat d'autors catalans ha estrenat la quinta obra de la temporada, *El Tresor*, d'en Josep Morató.

La comedia del senyor Morató té tres actes, tots ells ben construïts y ab perfecte coneixement de lo que es una obra teatral. Té un argument una mica rebuscat y melodramatic, però interessant. Hi ha moments d'emoció y algun tipó, com el d'en *Cabra*, que es una troballa. Y—sembla mentida—ab totes aquestes condicions que hem anomenat, y que té l'obra, el public no va acabar d'entrarhi plenament, qui sab si a causa de la falsetat d'alguns personatges, o a lo poc dibuixats que estan els caracters; però lo cert es que no va arribar a emocionarse davant de les penes que passa la familia Rocalta, ni a interessarse més que en algun moment pel descobriment del tresor.

El dialec es sobri y polit, y, si's treguessin algunes expressions que profereix aquella parella de criats, que seran molt propies però que sonen molt malament, hi guanyaria forsa.

Els actors, fora d'en Capdevila, que feu una creació del paper d'en *Cabra*, no passaren de discrets.

Dilluns va estrenarse *Marinesca*, d'en Colomer, que es una obreta sense pretensions, però que està millor que moltes que'n tenen.

PRINCIPAL.—La companyia d'aquet teatre, després d'algunes obres castellanes, ha estrenat una traducció del delicadíssim idili *L'amic Fritz*. L'obra era ben coneguda de tots nosaltres, per haverla representada en castellà quasi totes les companyies. La traducció catalana ha conservat aquell caient placid y tranquil, que es el seu millor encant, y la companyia del «Principal» va fer tots els esforços pera posarse a l'altura de l'obra, conseguintha en algunes escenes.

NOVEDADES.—Després de la *tournee* de despedida de la

A LES ESCALES DE LA CATEDRAL

—Me sembla, Marieta, que quan captaves a Santa Agna sols tenies una criatura.
—Oh! Es que ara treballa en gran escala.

PARLA EL BON MESTRE

—Teniuho present, estimats deixebles: avui, els principals enemics de les criatures són tres: la difteria, la meningitis y l'Enriqueta del carrer de Ponent.

Pino, ha debutat a «Novedades» una companyia dirigida pel primer actor senyor Villagómez.

Per ara sols li hem vist representar *Más fuerte que el amor*, d'en Benavente, y *Rafles*, y n'hem tret l'impressió que, fóra en Villagómez y la primera actriu Enriqueta Palma, porta una companyia desastrosa, que li desllueix els conjunts y li restarà gent al teatre.

Sembla mentida que no s'hagin convenut nostres actors de que'l public s'estima més una obra ben presentada y un bon conjunt de companyia que no un bon actor sense ningú que'l secundi.

Si no cambien de parer, han promès els següents estrenos: *Jimny Samson*, *El bufón del Rey*, *La Divina Providencia*, *Los pechos privilegiados*, *El capitán Fracassa*, *La esfinge*, *El*

canto del cisne, y l'assaig del «Teatro de los niños», del gran Benavente.

APOLO.—Conforme anunciarem, s'estrenà dissabte en aquet popular teatre el nou drama en set actes *La reina mártir*, sensacional producció dels nostres amics Artís (J.) y Joan Biscamps, mestres, un y altre, en aquest art difícil que consisteix en comoure al public y despertarli l'interès.

La reina mártir sigué aplaudidíssima pel nombrós public de l'«Apolo», que, además d'obligar als autors a sortir a l'escenari, els tributà, a l'acabament del drama, una llarga y xardosa ovació.

La notable companyia, que dirigeix el senyor Rojas, interpretà *La reina mártir* ab la cura y l'entusiasme de sempre. Per

EL CORO DELS CINC CENTIMS

¡Estos son los calzones y la camisa
de la Enriqueta!...

(Música d'El chaleco blanco.)

l'importància dels seus papers s'hi distingiren, emprò, les senyores Puchol y Guitart y els senyors Perelló, Rojas, Strems, Gimbernato, Sanchiz y Carnicero. No cal dir que la direcció y presentació estigué a l'alsada que a l'«Apolo» es ja costum.

ESQUELLOTS

A Itàlia, la llei ha abolit la pena de mort, però els *altres* sembla que, per ara, no acaben de determinarse a imitar tan bell exemple.

El dijous de la setmana passada, en un carrer de Roma, un jove que, a la quènta, no està conforme ab la manera com el rei Víctor Manuel porta el tinglado, va disparar contra ell y la seva senyora tres tiros de revolver.

Als soberrans no va succel·lir res. En cambi, un individu de la escolta real rebé una ferida.

Y velshiaquí.
Velshiaquí, vol dir que deixem al discret lector la delicada missió de posar an aquest *esquellot* l'adequat comentari.

ANDA!... Que vagin dient que «la forma poètica està llamada a desaparèixer».

Reparin lo que, volguent ferho en prosa, escriu un diari en una de les seves «pro-cincentèssimes» informacions sobre'l sensacional assumpte de la *secuestradora de niños*:

«Esta mañana ha declarado ante el juzgado especial, el concejal señor Marial.»

¡Mira què tal!
Es com allò que deia en Destouches: *Chassez le naturel, il revient au galop*.

En và rebutgeu la forma poètica. Ella reapareix fins en les cròniques terrorífiques dels diaris... mal escrits.

QUINS progressos fa la ciencia, cavallers; sembla mentida!
Y, sobretot, ¡quines coses descobreix la medicina!
Diuen metges eminents que, per' curar en tres dies qualsevol enfermetat per un microbi produida, se'n agafen vint milions de la mateixa familia, se posen, nets y pelats, a dintre d'una xeringa, y s'injecten al pacient, qui, ab aquesta medicina, com posant oli en un llum, queda curat desseguida. Ja veuen que es el remei cosa curiosa y bonica. Si l'efecte es tan segur com la fórmula es senzilla, a casa els apotecaris —quan ben còneguda sia— sentirem que algú demana, en lloc d'ungüent o pastilles: *Quinze centims de microbis per' curà una pulmonia*.

S'ha observat—diu una nota oficiosa, sortida de la Casa Gran—que'ls empleats municipals encarregats del cobro d'arbitris y impostos careixen completament d'aptitut, per deure quasi tots ells el carrec, més que als seus merits, a les influències polítiques.

¡Quin descobriment, eh?
Lo graciós es que això's digui precisament dels encarregats del cobro d'arbitris y impostos.

Qualsevol que no estigui en el secret podrà pensarse que'ls altres empleats han entrat a la Casa Gran per designació expressa de l'Academia de Stockholm!...

SEGONS una estadística últimament publicada, a París hi ha 30.482 tabernes.

Ja són tabernes, ja.
Però, de tots modos, tractantse d'una ciutat atravessada de cap a cap per un gran riu, res té d'extrany que'l vi hi abundi. Els taberners, tenen tant a mà la primera materia!...

EL descans dominical, ¿es una llei o es un' olla?
D'aquestes definicions, ¿quina serà la més bona?
En teoria, la primera; pràcticament, la segona.
Y en totes les acepcions, ara, y sempre, y a tothora, més que efecte d'una llei semblarà una paradoxa, que ningú pugui comprar el diumenge, a Barcelona, ni un bastó, ab tants com ne falten, ni un barret, ab tants que'n sobren.

CUPÓ-OBSEQUI

als llegidors de

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Presentant aquest cupó a l'Administració de L'ESQUELLA —Rambla del Mitg, 20,—s'entregarà un exemplar de la famosa novel·la d'en Carles Keyles

LA RAZA DE CAÍN

Un volum de 440 planes, luxosament impreses.

El preu d'aquesta famosa obra és de 4 pessetes.

Pera'ls llegidors de L'ESQUELLA, UNA PESSETA.

Caduca'l 30 d'aquet mes.

No hi ha necessitat de tallar el cupó; basta presentar L'ESQUELLA pera inutilitzar-lo ab un sello de l'Administració.

EUGENI Noel, el valent orador, tan aplaudit aquets dies per l'intellectualitat barcelonina, diu y demostra en els seus discursos que les plagues de toros són una de les principals causes del atras d'Espanya.

Y un diari local, més entès en *quites y volapiés* que en gramàtica y lògica, *pulverisa* l'afirmació del orador anti-taurofil ab aquest originalíssim argument:

«La incultura no tiene por base la plaza de toros. ¿Acaso en invierno, estando cerrados los circos taurinos, se eleva el nivel intelectual de los españoles?».

¿El nom del diari que ha arribat a concebir semblant desatino?

No cal que'l diguem.

De segur que no hi ha ni un sol lector de L'ESQUELLA que no l'hagi endevinat.

Y, además, si'l deiem, potser al ultim el pobre *Diluvio* acaba-

PRESENTACIÓ

—¿Veus? Aquest es el fulano que't vaig dir que m'havia tirat alguna indirecta.
—Currienta, però ¿ja ve ab fi de be?

CRIADA DE FORA

—No sab què són teies?
—Prou! El meu xicot se'n ha comprat una de més llarga...

ria per enfadarse y fins sería capas de creure's que no li volem be.

COMMOVEDOR episodi!

El dissabte, en un modest carretó, sense pompa de cap mena, varen ser traslladats al Palau de Justicia els ossos descoberts el divendres en el pis que la cèlebre Enriqueta Martí havia ocupat, anys enrera, al carrer de Picalqués.

El carretó—diu *El Noticiero*—«iba escoltado por dos guardias de seguridad y el inspector señor Sánchez».

Y... aguantinse a la pared, que lo que ve, si'ls agafava distrets, podria ferlos anar de costelles:

«Muchos transeuntes se descubrían al paso del vehículo.»
Ara fassinme el favor de dirme: ¿quina cara deuran posarhi aquets impressionables *transeuntes*, si al cap-d'avall resulta que'ls ossos en qüestió són de mussol o de burro?

Y no diguin que això no pot ser.

Perquè avui, a Barcelona, com ja deuen estar observant, els burros y els mussols abunden molt més de lo que la gent s'imagina.

Oh, candor!

L'arcalde ha manat als escombriaires que portin els carros tapats.

Però ¿encara no sab el senyor Sostres que aquesta ordre, entre aquest sigle y l'anterior, lo menos ha sigut donada, y sempre inútilment, quatre o cinc mil vegades?

Ja pot Sa Excelencia estarne ben segur.

Veurem, potsè, els barats corre per terra y els gossos volà alegres pel espai, però ¿veure aquets carros anà ab tapes?

Això ¡jamai!

EL regidor senyor Juncal, cunyat de don Alacandro, ja ha pres possessió del carrec.

Com ningú ignora, l'elecció d'aquet bon senyor, que es una ilegalitat de primer ordre, ha sigut validada únicament mercès a la forsa del parentiu que l'uneix ab el *candillo*.

A pesar d'això, al assentarse el senyor Juncal en el silló del Consistori que illegalment ocupa, en un Ajuntament en que's protesta de tot y aont pel nomenament d'un sereno s'arma de vegades un escandol que dura tres sessions, cap regidor, ni dels de la dreta ni dels de l'esquerra, va tenir res que objectarhi, y tot varen ser felicitacions, y enhorabones, y postures y galanteries.

Després se queixaran els honorables edils de que la gent digui que tots són uns.

Es clar que ho són.

Y lo pitjor es que, ab tot y ser uns, ara veiem que'ls varem pendre per altres.

Còm estem d'ossos, senyors?
¿Hi hà algú que se'n vulgui vendre?
Si són, els ossos, humans, vestits de carn viva y tendre, que'ls porti—ignorem aont es—que a pagalshi's comprometen: els de noi, a pes de draps, y els de noia, a tres pessetes.

Joan Rocabert: Les cinc estan molt requetebé.—J. Arnau: Si publiquessim els seus versos, els lectors ens agafarien una hipocondritis tremenda.—Un que no pren café ni fuma: Y que, ademés (perquè ho sàpiga tothom), ha enviat tres treballs bastant acceptables.—E. Queralt: Com estar bé, ho està, però ¿no recorda vostè que'l nostre periódic es, abans que tot, humoristic?—Ali-Bey: Part o partida.—Rosa Blanca: Sentim moltíssim haverli de dir, per tractarse d'una dama, però ens es impossible publicar el teu bers.—S. V.: Aquet cop no ha estat afortunat. En la composició hi ha enginy, però la repetició acaba per ferse pesada. D'allò, no hi ha de què.—Pepet: Si.—El del cantó: També.—Alfa: Tam...poc.—Gileta del Pastim: Qui sab! Veurem si, retocada...—Al y Cant: En lloc d'enviar xarades mal fetes, ¿per què no envia turrans dels seus?—Estripa-quentos: El final la mata—Vegí si'l modifica.

Antoni López, editor — Rambla del Mílq, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel món. (2.ª edició)	Ptes. 1
El mistic. (2.ª edició)	> 1 (Agotada)
Oracions. Am música d'E. Morera. (2.ª edició)	> 1
Fulls de la vida	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2.ª edició)	> 1
El bon polleia.	> 1
Monologs.	> 1
La bona gent.	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler).	> 1
El pati blau.	> 1
El poble gris.	> 1 (Agotada)
La mare. (3.ª edició). (Quinzè miler).	> 1
La «merienda» fraternal. (Quart miler).	> 1
L'Alegria que passa.	> 1 (Agotada)
L'heroe.	> 1
Llibertat!	> 1

La fira de Neuilly	Ptes. 1
Els savis de Vilatrista.	> 1
L'auca del senyor Esteve.	> 1
L'hereu Escampa	> 1
En Tartarin als Alps	> 1
La llei d'herencia.	> 1
Aucells de pas.	> 1
La intel·lectual.	> 1
El redemptor	> 1
Cors de dona	> 1
El Teatre per dins	> 1
Dol d'«allvio»	> 1
El daltabaix	> 1
El titella prodig	> 1
La nit de l'amor	> 1
Del Born al Plata. (Impressions de viatge).	> 1
Port-Tarascó, d'Alfons Daudet. Traducció.	> 1
El pintor de miracles	> 1

Aquesta setmana
— — sortirà — —

EL PINTOR DE MIRACLES

Obra nueva de JOSÉ JUNOY

ARTE Y ARTISTAS

Un tomo bellamente editado Ptas. 4

VENUS HECHICERA

SECRETOS PARA HACERSE AMAR

Un tomo Ptas. 5

Hipnotismo : Magnétismo : Sugestión -

El poder del pensamiento y de la voluntad, su dominio y cultura -

Ocultismo é hipnotismo

- Indio oriental -

Un tomo Ptas. 5

MEDICINA CASERA

REMEDIOS QUE CURAN

Un tomo. Ptas. 1

ALGO

por J. M.ª BARTRINA

Novísima edición, espléndidamente decorada

Un tomo Ptas. 4

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranes del Giro Mútuo o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviis si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebaxes.

ESPECTACLE TENTADOR

—Gualta... ¡¡carbó de pedra!!!